11 Ruta Natural del Patrimoni Industrial

ASSUT

L'Assut Nou.

En aquest punt podem veure un conjunt d'infraestructures per a l'aprofitament de l'aigua: la sèquia major, la casella de captació d'aigua de l'assut (1845), l'assut i un pou d'aigua (1903).

Els assuts (del àrab «as sab», barrera) son unes preses posades sobre el llit dels rius per captar l'aigua que transcorre per ells abocant-la a sèquies o altres estructures, amb la finalitat d'utilitzar-la en recs o altres aplicacions. A l'Alcora hi ha abundància d'assuts, alguns en barrancs i altres al riu de Llucena; els més importants són l'Assut de Figueroles (actualment tapat pel fang i l'aigua de l'embassament) i l'Assut Nou. També podem destacar els assuts dels barrancs del Regatell de la Foia, d'Araia i barranc de Sant Vicent.

És molt probable que al lloc on es troba avui l'Assut Nou hi hagués una estructura de fang i pedres o troncs, per captar les aigües superficials. El cas és que en 1845, quan es va acordar per l'Ajuntament construir el nou assut, les hortetes que regaven al marge esquerre del riu van protestar per el que consideraven una minva dels seus drets, encetant un conflicte que encara és viu. El 3 de desembre de 1955 el Jutjat de Llucena va dictar una sentència tan enrevessada, que ningú l'ha sabuda interpretar. Tan sols l'abandonament del camp ha anat adormint el conflicte.

Quan s'estava tramitant la constitució de la Comunitat de Regants del Horta Major en 1903, es va construir el pou, però degut al conflicte abans referit mai va estar operatiu més de quinze dies seguits. Al 1980 el Ajuntament el va utilitzar uns quant anys per abastir d'aigua a la Foia.

Les casetes de repartiment i protecció d'infraestructures

Les casetes de repartiment de l'aigua estan construïdes sobre la sèquia i la seua funció és protegir els lloc on es parteix l'aigua de qualsevol manipulació en favor d'uns regants sobre altres. Poden ser fixes o regulables (aquestes últimes regulen els cabals amb unes fustes calibrades que deixen passar l'aigua adequada per cada fillola). La que es troba al costat de l'assut protegeix una estructura comuna a tots els assuts, que obstrueix la sèquia de captació de manera total o parcial i torna l'aigua sobrant al riu per un sobreeixidor. Les claus de les casetes estan sota la custòdia del sequiler.

El Azud Nuevo.

En este punto podemos ver un conjunto de infraestructuras para el aprovechamiento del agua: la acequia mayor, la casilla de captación de agua del azud (1845), el azud y un pozo de agua (1903).

Los azudes (del árabe «as sab», barrera) son unas presas construidas sobre el lecho de los ríos para captar el agua que transcurre por ellos vertiéndola a acequias u otras estructuras, con el fin de utilizarla en riegos u otras aplicaciones. En l'Alcora hay abundancia de azudes, algunos en barrancos y otros en el río Lucena: los más importantes son el Azud de Figueroles (actualmente tapado por el barro y el agua del embalse) y el Azud Nuevo. También podemos destacar los azudes de los barrancos del Regatell de la Foia, de Araia y barranco de San Vicente.

Es muy probable que en el lugar donde se encuentra hoy el Azud Nuevo hubiera una estructura de barro y piedras o troncos, para captar las aguas superficiales. El caso es que en 1845, cuando se acordó por el Ayuntamiento construir el nuevo el azud, las huertas que regaban el margen izquierdo del río protestaron por lo que consideraban una merma de sus derechos, iniciando un conflicto que aún está vivo. El 3 de diciembre de 1955 el Juzgado de Lucena dictó una sentencia tan enrevesada, que nadie la ha sabido interpretar. Tan solo el abandono del campo ha ido adormeciendo el conflicto.

Cuando se estaba tramitando la constitución de la Comunidad de Regantes del Huerta Mayor en 1903, se construyó el pozo, pero debido al conflicto antes referido nunca estuvo operativo más de quince días seguidos. En 1980 el Ayuntamiento lo utilizó unos cuantos años para abastecer de agua a la Foia.

Las casetas de reparto y protección de infraestructuras

Las casetas de reparto del agua están construidas sobre la acequia y su función es proteger los lugares donde se divide el agua de cualquier manipulación en favor de unos regantes sobre otros. Pueden ser fijas o regulables (estas últimas regulan los caudales con unas maderas calibradas que dejan pasar el agua adecuada para cada hijuela). La que se encuentra junto al azud protege una estructura común a todos los azudes, que obstruye la acequia de captación de manera total o parcial y vuelve el agua sobrante al río por un rebosadero. Las llaves de las casetas están bajo la custodia del acequiero.

La Foia (1913)

"Pertenecen a la Comunidad la azud vieja, el Pantano con los terrenos del embalse, la acequia de obra desde el azud vieja al muro de contención, canal de conducción, azud nueva, Puente del Barranco de San Vicente, Balsa titulada de la Villa, casilla de contención de la Balsa, casilla de repartimiento en el Hospital (...)"
Ordenances de la Comunitat de Regants. 1907

Amb la col·laboració de / Con la colaboración de

L'ALCORA PATRIMONI Viu

COMUNITAT VALENCIANA

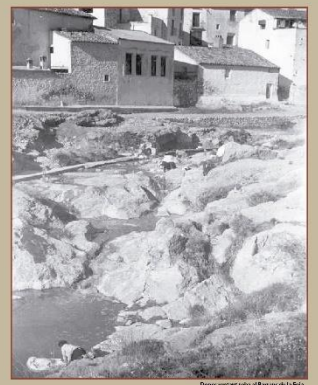

Dones rentant roba al Barranc de la Foia
Mujeres lavando ropa en el barranco de La Foia

Ruta Natural del Patrimoni Industrial

1 Inici de ruta. Molí Nou	7 Molí de Maltraca	13 La Fontota
2 Font del Pozero	8 Basse la vila	14 Molí del Comte d'Aranda
3 Mina d'argila	9 Barranc del Pelegrí	15 Embassament
4 Tauleries de Sant Vicent	10 Roca Morena	16 Feurse
5 Assut i sèquia de Sant Vicent	11 Assut	17 Font de la Perrissa
6 Font de Sant Vicent	12 Molí de Palomet	18 Mina de ferro
		19 Final ruta. Assut

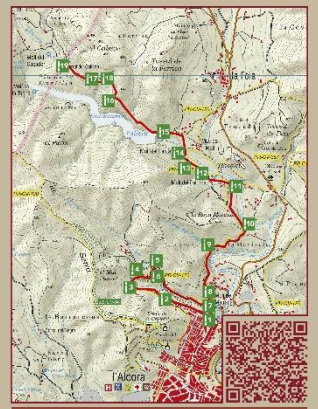

Texts, imatges i il·lustracions: Anna Mallol Olivares, Eladi Grangel Nebot, Teresa Arbeo Gorell, Vicente Sanchis Grangel i Universitat de la Llotja, el Taxual Cartografies.
Rura Viva Box a càrrec dels alumnes del Pedrotallat Pardo Ferran Ferris, Raul Branchadell, Antonia Cortes i Àngel Guillen. Professor: Juan Carlos Olona Porcar.